

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 14. De impedimento erroris,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

publicæ utilitati, vt quid de se odiosum, & perturbationis, aliorumque malorum seminarium in Repub. Ad hæc iurans per iniuste incussum metum, cadentem in constantem virum, potest à peccato excusari hoc nomine, quod ratione talis metus possit iurando vt verbis ambiguis; quibus iniuste cogentem decipiat; vel si apertis verbis vt cogatur, nõ habendo intentionem iurandi: vel si habeat, subintelligendo mente aliquam conditionem, qua iuramentum reddatur inualidum; qualis est, Si iuste cogor: aut, Si alias obligor.

90. **SEXTVM DVBIVM EST,** An validum sit matrimonium quod & contrahitur & consummatur per metum cadentem in constantem virum. Istud satis persequitur Sanchez in eodem lib. 4. disput. 18. Contenti autem erimus notare in foro conscientie distinguendum esse. Nam si is qui matrimonium coactus consummat, accedat ad sponfam nõ affectu maritali tanquam ad vxorem, sed animo fornicandi: tunc in conscientia non est matrimonium. Nec enim est per priorem consensum, quia is non potuit efficere matrimonium, cum procederet ex metu cadente in constantem virum: nec per ipsam consummationem, in qua cum nullus sit consensus in matrimonium, vt supponitur, nullum quoque ex ea erit matrimonium. Si vero ille qui matrimonium consummat, metu etiam mortis cogitur, accedat ad sponfam affectu maritali tanquam ad vxorem, matrimonium erit validum, qua nouum consensum in matrimonium adhibuit, sufficientem ad illius validitatem, non obstante metu: quia metus mortis quidem, cum agitur tantum de consensu in matrimonium, potest censei metus cadens in constantem virum; quia talis consensus non est peccatum mortale, quod vir constans nunquam eligit. Non potest autem similiter censei, cum agitur de consummatione matrimonij: quæ si fornicario, non autem affectu maritali fiat, peccatum est mortale: & ideo illam vir constans nusquam eliger præ morte. Vnde fit, vt matrimonium nequeat inualidum censei, ex eo, quod consummatur sit per metum cadentem in constantem virum.

C A P V T XIV.

De impedimento erroris.

S V M M A R I V M.

- 91 Que ignorantia significetur nomine erroris constituentis impedimentum matrimonij.
- 92 Error circa personam iure nature impedimentum est validitatis matrimonij.
- 93 Non item error circa personam qualitatem, nisi sub huius conditione matrimonium contrahatur.
- 94 Aut cum illius errore inuoluatur error personæ: quod an contingat, quæ ratione d. prebendatur.
- 95 Tria requisita vt error qualitatis, error em persone inuoluere censeatur.
- 96 Impedimentum erroris circa qualitatem conditionis seruilis.
- 97 Cur alij contractus, non autem matrimonium, per errorem circa quantitatem rei reddantur inualidi.
- 98 Duo adhuc errores quibus matrimonium reddatur inualidum.

91. **C**ONSENSU libero qui ad matrimonium, iuxta antedicta necessarius est, obstat non modo vis, sed etiam ignorantia: quæ esse potest vel puræ negationis, vel præuæ affectionis: quarum illa nullum ponit intellectus iudicium, vt pote *nescientia pura*, ideoque de ea non est sermo in presentia: cum contrahens matrimonium nunquã id faciat ex pura ignorantia, sed ex aliqua scientia: quando quidem necesse est vt aliquo modo cognoscat personam cum qua contrahit, cum voluntas non feratur in incognitum. Ignorantia vero præuæ affectionis, est quidem cum aliquo intellectus iudicio, sed falso: vt quando iudico eam esse Petrum qui est Paulus: constituitque errorem, de quo hic agitur, quatenus in contractu matrimonij contingens, cum reddit inualidum. Duplex autem potest esse talis error: vnus contingens circa personam cum qua contrahitur: quando scilicet

hæc de facto est alia ab ea cum qua contrahens putat se contrahere: vt quando iacob accepit Liam existimans esse Rachel. Genes. 29. Alter vero potest esse circa qualitatem seu conditionem eiusdem personæ, vt cum putatur nobilis, vel formosa, vel Catholica, vel conditionis libera, vel diues, & sic de cæteris: non est.

Atque prior error facit matrimonium iure nature omnino inualidum, itaut nusquã conualescat: nisi post cognitum errorem, accedat nouus in illud consensus, prout accedit in matrimonio iacob cum Lia. In quam sententiam magni aucthorum numerum refert Sanchez lib. 7. disput. 18. num. 12. Pro quo facit cap. vnicum 29. quest. 1. Facit & aperta ratio: quia talis error tollit omnino consensum de iure nature requisitum ad matrimonij validitatem. Qui enim cum tali errore consentit, non consentit in personam quæ illi adest, sed in eam quam animo concepit; quia non nisi animo conceptum cognitumque, velle censetur.

Si obicitas in aliis contractibus satis esse si pro eo de quo facti sunt, detur æquivalens aut aliud præstantius. Respondetur, non esse eam de rationem: quia ceteri contractus fiunt circa res, ratione æstimationis & pretij earum. Et ideo quantumvis circa res ipsas error interueniat, nihilominus si nullus sit circa æstimationem & pretiam earumdem, non erit impedimentum validitatis. In matrimonio vero quia est contractus circa vnã personã in singulari (illud n. contrahens, sic debet cum vnã personã contrahere, vt excludat omnes alias) error circa talem personã, reddit ipsum inualidum.

Posterior autem error, qualis est, cum quis ducit hæreticam, pro Catholica; pauperem, pro diuite, & sic de cæteris (excepta qualitate conditionis seruilis de qua paulo post) non reddit matrimonium inualidum. Pro quo Sanchez in memorata disput. 18. num. 18. refert multos auctores. Et facit supra citatum cap. vnicum atque ratio, quia cum tali errore concurrat sufficiens consensus in personã, ad matrimonium necessarius: quando quidem nullæ tales qualitates attingunt ad matrimonij essentiam, sed extra eam sunt, tanquam accidentia: nisi ipsum forte contraheretur sub conditione alicuius earumde qualitatum. Quod quidem vt censeatur contingere Sanchez in sequenti num. 21. notat requiri vt intentio ponendi talem conditionem sit actualis: seu quam contrahens tunc actu habuit cum contrahebat: aut saltem virtualis, seu quam contrahens habitam priusquam contraheret, non reuocauit per actum contrarium.

94. **A**DVERTE vero nonnunquã in matrimonio cũ qualitate, inuolui errorem personæ, ipsumque ea de causa esse nullum. Quod vt deprehendi possit, oportet diligenter aduertere vt cum consensus feratur primo ac directe in hanc personã in particulari, seu in indiuiduo, & consequenter in personam quæ habet tales qualitates annexas: v.g. nobilitatem, diuitias, &c. vt fit quando femina matrimonium contrahit cum aliquo qui se profectur nobilem & diuitem, cum sit ignobilis & pauper. Tunc enim error est tantum qualitatis, non item personæ: vnde validum est matrimonium, neque dolus vitiat sic contractum, quantumcunque causam ei dederit; vt aliquot aliis citatis notat Coua. in Et. par. 2. cap. 3. §. 7. nu. 3. Pro quo facit, quod ex cap. Cum in Apostolica, De sponalibus: mendacium seu surreptio non vitiat matrimonium. Quod si è contrario consensus primo ac directe feratur in personam, quæ tales habeat qualitates, & consequenter in particulari in hanc, v.g. in primogenitum Petri, putatum diuitem & nobilem, cum non sit talis: error est qualitatis inuoluens errorem personæ, quia deficientibus tunc qualitatibus, sub quibus persona intendebatur, consequenter deficit persona: sicque matrimonium est inualidum, prout post D. Thomam in 4. distinct. 30. quest. 1. art. 2. ad 5. docent Sorus eadem distinct. quest. 1. art. 1. paulo ante solutionem argumentorum, & Sylu. in verbo Matrimonium 8. quest. 1. dicto 4. nonnullique alij quorum meminit Sanchez in memorata disp. 18. num. 25.

95. Ne autem in hac re falli contingat, meminisse oportet tria requiri, vt error qualitatis errorem personæ inuoluere censatur, quæ in Ench. ca. 22. nu. 32. Nauarr. insinuat. Primum est, vt noticia personæ habeatur sub illa qualitate, sub qua intenditur, vt, v.g. sub qualitate primogeniti. Neque enim error est sine cognitione erronea; quæ prius præcessit.

Sanchez in sequenti numero 28. docet non esse necessarium: sed sufficere ut concipiatur eo tempore, quod de matrimonio contrahendo conuenitur: atque femina errore ducta nubat, existimando personam esse primogenitum eam, quam in indiuiduo apprehendit, & matrimonium eligit. Secundum est, ut illa qualitas non sit vniuersalis, sed singularis: seu quæ ad vnam personam singularem sit contracta: ut primogenitum esse Petri. Nam alioqui non excluderet potius vnam personam, quam aliam. Tertium, ut consensus non feratur in personam præsentem, ut præsens est sed ut substat qualitati. Nam si quæ directe consentiat in personam præsentem, etiam si ab ea sit dolo decepta, eo quod diceret se primogenitum Petri, matrimonium erit validum, tanquam contractum cum sufficienti consensu contrahendi illud cum tali persona.

96. RESTAT dicamus de errore circa qualitatem conditionis ferulis, cui speciale est, ut quando antecedit matrimonium, reddat illud inualidum, si is qui contrahit cum eiusmodi errore sit libera conditionis. Ita enim habetur ex multis canonibus 29. qu. 2. & ex cap. Proposuit, & cap. fin. De coniugio feruorum. Ratioque est: quia in matrimonio contractum obligatio perpetua reddendi debitum coniugale, cui iniuste petitur: & is qui conditionis est ferulis, seu mancipium, multis modis potest per dominum suum impediri ne illud reddat. De hoc impedimento longam tractationem Sanchez instituit in quinque sequentibus disputationibus. Sed non est animus in commemorari, quia res est valde prolixa nec posita in vsu in hisce regionibus. Memoratum auctorem igitur legat qui volet de eis scire.

97. Adhuc restant duo de impedimento erroris vniuersæ notanda. Vnum est, quod iam antea insinuauimus: in aliis quidem contractibus, errorem circa rei quantitatem vel qualitatem reddere iure naturæ inualidum contractum de ea factum: ut si alicui vendatur vitulos equus pro bono, venditio inualida est ob errorem circa rei venditæ qualitatem. In matrimonio tamen errorem circa personæ qualitatem, non reddere ipsum inualidum, eo quod personæ qualitas nihil atineat ad matrimonij essentiam, ut ex antedictis auctis intelligitur. Et vero quantitas & qualitas rei, ad essentiam contractus qui circa eam celebratur, spectat hoc nomine, quod in illo habeatur ratio præcij rei, quod quidem ex quantitate & qualitate eiusdem rei, non autem ex sola substantia ipsius, sumitur.

98. Alterum est, quod quamuis duos tantum errores solcant Doctores assignare, quibus matrimonium redditur inualidum, nempe errorem circa personam, & errorem circa conditionem feruitutis: peccant tamen alij contingere, qui per defectum consensus reddat matrimonium inualidum: ut quando vna persona existimat alteram consentire nec consentit: tunc enim matrimonium esse inualidum habetur ex cap. Tua nos De sponsal. Item in casu, quo aliquis ex ignoracione iuris, vel consilio Confessarij deceptus, existimat matrimonium esse vbi non est, ex eoque errore ratum habet illud ipsum antea factum, quod reuera inualidum erat tanquam contractum: v. g. per metum grauem, vel per errorem circa personam: neque vlla ratione ratum habiturus esset, si inualiditatem sciisset. Nullum enim est in conscientia tale matrimonium, ut sentiunt Franciscus à Victoria in releq. De matrimonio parte i. in fine, Angelus Matrim. 2. §. 17. Syluest. Matrim. in 4. quest. 10. Rationem duplicem à Victoria reddit. Altera est, quod errore deceptus, non sit in tali casu quidquam noui agere, sed tantummodo ratum habere quod putat iam actum esse. Cum igitur matrimonium antea nullum reuera fuerit, postea quoque nullum erit. Altera est, quod is error sit circa aliquid, quod est de essentia matrimonij, nempe circa consentum (ad illius constitutionem penitus necessarium) ob rationem quam includit contractus) cui nihil tam est contrarium quam error, ex lege, si per errorem, ff. De iurisdic. tione omnium Iudicum. Iam in casu proposito, error ex eo contingit, quod existimatum sit, matrimonium ibi reuera esse, vbi non erat. Enimvero talis hortandus est, ut ad vitandum scandalum retineat coniugem, adhibeatque novum consensum; quod si nollet, non videretur in conscientia cogendus.

CAPVT XV.

De impedimento ineptie, seu impotentie ad carnalem copulam.

SUMMARIUM.

- 99 Iure naturæ impotentia ad carnalem copulam impedit matrimonij validitatem. quodque ea sit duplex, naturalis & aduentitia.
- 100 De eo, quod talis impotentia debeat esse perpetua.
- 101 Carnalis copula coniugalis, ad matrimonij consummationem, requiritur ut vir semen virile effundat in vas feminæ: quod cum non potest, incapax est matrimonij.
- 102 Variorum casuum decisiones inde deductæ.
- 103 Sterilitas non facit incapacem matrimonij, cum qui capax est præditæ copulæ.
- 104 Impotentia perpetua ad copulam coniugalem ex quacunque causa proveniat, facit incapacem matrimonij: & signa prominentis ex maleficio acrem dicitur aduersus eam.
- 105 In dubio quod vincit non potest, præsumitur pro matrimonio: & quatenus peccet qui contrahit matrimonium dubitans an impotens sit.
- 106 De triennio experientie, quod ipsum non requiritur ad determinandum quando impotentia ad copulam perpetua esse satis cognoscitur.
- 107 Quod idem triennium requiritur, cum incertum est, impotentiam esse perpetuam: & a quo tempore ipsum sit computandum.
- 108 Coniux recedens à coniuge ob impotentiam, si id fiat ante experitum triennium experientie, revocari potest: non item si post.
- 109 Post consummationem ob impotentiam matrimonium, si in eo erratum esse deprehendatur, idem restitutum est.

VIR naturalis, qui impotens est ad carnalem copulam, impeditur matrimonium contrahere: quamvis enim copula ipsa non sit de matrimonij essentia, potestas tamen & obligatio ad illam est de eadem essentia. Unde sicut in aliis contractibus, ille iure naturæ inualidus est, quo quis obligat se ad id, quod præstare, non est in ipsius potestate: sic matrimonium inualidum est, quando is qui illud contrahit impotens est ad solvendum coniugi debitum copulæ coniugalis, ad quod reddendum se obligat. Pro quo facit quod impossibile non sit obligatio, ff. De regulis iuris: in mo ut habet regula sexta eodem titulo in 6. nemo possit ad impossibile obligari. Iam duplex esse potest talis impotentia: vna naturalis, quæ ex causis naturalibus oritur, siue per excessum, siue per defectum. Altera ab aduentitia, quæ opera dæmonis vel hominum, vi adhibita contingit. Illa significatur nomine frigiditatis quam soli viro accidere omnium sententia esse habet Sanchez lib. 7. d. sput. 92. sub initium. Aduentitia autem significatur nomine maleficii. Atque ij, qui priore impotentia laborant, frigidi: & qui posteriore, maleficii dicuntur in Decretalibus, titulo De frigidis & maleficiis: vbi hæc materia tractatur, ut & in decreto Gratiani 33. quest. 1.

Vtraque autem duas conditiones requirit ut matrimonij validitatem impediatur. Prior est, ut præcedat matrimonium ipsum. Nam subsequens non dissolvit illud, ex cap. Hi qui matrimonium 32. quest. 7. Et ratio est, quia matrimonij vinculum indissolubile est, ut habitum est in præced. cap. 4. Habere autem locum hanc conditionem, etiam si matrimonium ratum sit tantum nec consummatum, Sanchez lib. 7. disput. 102. ex eo confirmat, quod in eodem capitulo dicitur generaliter ob impotentiam superuenientem non posse coniugia solui: magnamque auctorum multitudinem in eandem sententiam refert. Ex quo in seq. disput. 103. aduerte, in dubio. An impotentia præcesserit: præsumitur præcessisse cum fuerit naturalis: secuta vero esse, cum fuerit accidentalitatis, ut ex maleficio proveniens. Ratio est, quod qualitas quæ est à natura, merito semper inesse creditur. Aduentitia vero non item, nisi contrarium probetur: quia præsumptio in dubio, militat pro qualitate naturali, qualis est potestas coeundi excludens dictam impotentiam. Quod

vide